

Archeologisch vooronderzoek te Zottegem - RUP Lelie fase 1

Definitieve rapportage van de bekomen resultaten

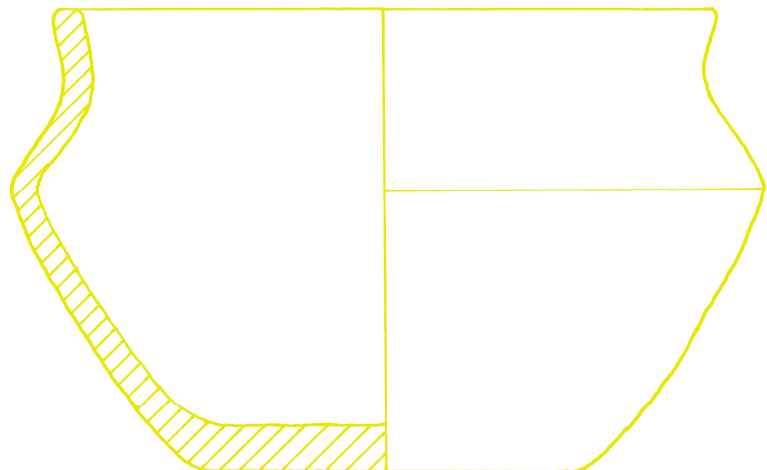
Dries Herreman

AS Rapportage 2010-27

Versie 0.1 - 2010-12-08

In opdracht van SHM Denderstreek, Heilig Hartlaan 44, 9300 Aalst

Soort onderzoek:	☐ Opgraving ☒ Prospectie	
Site:	Zottegem, Godveerdegemstraat	
Vergunningsnummer:	2010/310	2010/310 (2)
Datum aanvraag:	06/09/2010	06/09/2010
Aanvrager:	Ben De Vriendt	Ben De Vriendt

© 2011 Archaeological Solutions bvba, Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen

Foto's: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Voor inhoud en strekking van ondertekende artikels zijn de auteurs zelf verantwoordelijk

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding.....	5
1.1 Basisgegevens.....	6
1.2 Reden van het onderzoek	7
1.3 Doel van het onderzoek	7
1.4 Samenvatting van het rapport	7
1.5 Dankwoord.....	8
2 Fysisch-geografische en historische context.....	9
2.1 Geografische situering.....	9
2.1.1 Landschappelijke en ruimtelijke situering.....	9
2.1.2 Geologie.....	9
2.1.3 Bodemkundige situering.....	10
2.2 Historische achtergrond.....	11
3 Onderzoeksmethode.....	12
4 Onderzoeksresultaten.....	14
4.1 Vooronderzoek	14
4.2 Sporen en structuren.....	14
4.2.1 Ruimtelijke spreiding.....	14
4.2.2 Overzicht per sleuf	14
4.2.2.1 Sleuf 1	14
4.2.2.2 Kijkvenster 1 en 2	16
4.2.2.3 Sleuf 2	16
4.2.2.4 Kijkvenster 2 en 3	17
4.2.2.5 Sleuf 4.....	17
4.2.2.6 Sleuf 14	17
4.2.2.7 Sleuf 20.....	19
4.2.2.8 Sleuf 21	19
4.2.2.9 Sleuf 23.....	19
4.2.2.10 Sleuf 26.....	19
4.2.2.11 Sleuf 3, 5-13, 15-19, 22, 24, 25 & 27.....	19
4.3 Vondsten – aardewerk.....	20
5 Besluit.....	21
5.1 Analyse en synthese	21

5.2 Conclusies en aanbevelingen	21
6 Lijsten	22
6.1 Lijst van afbeeldingen	22
7 Bijlagen.....	23
Colofon	24

1 Inleiding

Op vraag van het Agentschap Ruimte & Erfgoed werd in opdracht van de stad Zottegem van 17 t.e.m. 29 november 2010 een verkennende prospectie met ingreep in de bodem (vergunning nr. 2010/310) als archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door het projectbureau Archaeological Solutions Bvba in het kader van de eerste fase van een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP Lelie), te situeren tussen de Groenstraat, Tweekerkenstraat, Leliestraat & het AZ St.-Elizabeth te Zottegem en Godveerdegem.

De verkaveling binnen een 1e fase van het project heeft betrekking op de volgende kadastrale percelen (Afb. 1) te Zottegem:

- Afdeling 1, Sectie A, Percelen : 801D, 801E en 836T8

- Afdeling 5, Sectie A, Percelen : 13B, 13C, 13D, 13E, 13F, 13G, 13H, 14B, 14C, 27L, 28C, 32B, 32C, 33D, 35B, 38B, 39H en 53L

Het te onderzoeken gebied heeft een totale oppervlakte van 5,5 ha dat vóór de aanvang van het onderzoek voornamelijk als weide en akkerland werd benut. De zone werd in haar geheel op een systematische wijze onderzocht d.m.v. de aanleg van proefsleuven, met uitzondering van de meest westelijke hoek van het terrein, waar dit door een watermassa ten gevolge van overvloedige regenval onmogelijk werd gemaakt.

Het onderzoek werd uitgevoerd door projectarcheoloog Ben Devriendt en archeoloog Dries Herremans, beiden in dienst van het projectbureau Archaeological Solutions Bvba. De begeleiding en bijkomende advisering werden verzorgd door Mevr. Nancy Lemay, erfgoedconsulente bij het Agentschap Ruimte & Erfgoed – Oost-Vlaanderen. Voor het mechanische graafwerk werd een beroep gedaan op de firma De Preester & Zoon NV uit Wortegem-Petegem.

Afb. 1: Satellietfoto met aanduiding onderzoeksgebied en sleuven (www.google.be)

De rapportage vond plaats van in de 1ste week van december 2010. De opmeting van de proefsleuven, evenals het opstellen van de georeferencierte plannen werd uitgevoerd door Sarah Denys (ADM), in samenwerking met de bovengenoemde archeologen. De vermelde plannen, met aanduiding van de proefsleuven, de archeologische sporen, de wandprofielen en exacte diepteligging van de sleuven en de sporen werden als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

1.1 Basisgegevens

Project	
Naam	Zottegem RUP Lelie
Soort onderzoek	Prospectie met ingreep in de bodem
Projectcode	10-AS-27
Gemeentecode	ZOT-10-Lel
Opgravingsvergunning	2010/310, Ben De Vriendt
Betrokken partijen	
Opdrachtgever	SHM Denderstreek Steven Hutse Heilig Hartlaan 44, 9300 Aalst
Uitvoerder	Projectbureau Archaeological Solutions bvba Ben De Vriendt Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen
Bevoegd gezag	Vlaamse Overheid, Ruimte en Erfgoed Nancy Lemay Gebroeders Van Eyckstraat 4-6, 9000 Gent
Geolocatie	
Provincie	Oost-Vlaanderen
Gemeente	Zottegem
Plaats	Godveerdegem
Toponiem	/
Onderzoeksgebied	
Ligging	Terrein omgeven door Groenstraat, Twekerkenstraat, Leliestraat en AZ-St-Elisabeth
Grootte	5,5 ha

Kadastrale gegevens	Afdeling: 1, Sectie: A, Percelen : 801D, 801E en 836T8 Afdeling: 5, Sectie: A, Percelen : 13B, 13C, 13D, 13E, 13F, 13G, 13H, 14B, 14C, 27L, 28C, 32B, 32C, 33D, 35B, 38B, 39H en 53L
Hoogte maaiveld	81,46 – 69,72 m TAW
Resultaten	
Periode	(Late) middeleeuwen
Complexiteit	/
Beheer en plaats documentatie	Projectbureau Archaeological Solutions bvba Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen (met digitale en analoge kopieën aan opdrachtgever, CAI, Ruimte en Erfgoed)
Beheer en plaats vondsten	SHM Denderstreek Heilig Hartlaan 44, 9300 Aalst

1.2 Reden van het onderzoek

Een uitbreiding van het aangrenzende hospitaal (AZ St.-Elizabeth), de aanleg van een nieuwe weg en een verkaveling gevolgd door woningbouw zullen gepaard gaan met bodemverstoringende graafactiviteiten, waardoor een voorafgaande archeologisch proefsleuvenonderzoek door het Agentschap Ruimte & Erfgoed van de Vlaamse Overheid wenselijk werd geacht. De reden hiertoe bestaat uit de grootte van het te verkavelen gebied (5,5 ha) en de nabijheid van enkele archeologisch waardevolle sites. Over het te onderzoeken gebied is op de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) echter nog geen informatie gekend.

De archeologische waarde van de te onderzoeken zone was dus vooralsnog onbekend, waardoor dit vooronderzoek de aangewezen mogelijkheid is voor een archeologische evaluatie van het projectgebied vóór de 1e fase van aanleg, ten einde het potentieel ongekende archeologische erfgoed op te sporen, af te lijnen en te registreren.

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was om het terrein, alvorens het wordt vrijgegeven voor de geplande verkavelings- & bouwactiviteiten, aan een systematische archeologische evaluatie te onderwerpen door een eventuele site of sporen te detecteren, af te lijnen en te registreren. Uit de resultaten van dat onderzoek wordt vervolgens een concrete aanbeveling geformuleerd m.b.t. een mogelijk archeologisch vervolgonderzoek of het vrijgeven van de gronden zonder verder onderzoek, dit alles in samenspraak met Ruimte & Erfgoed.

1.4 Samenvatting van het rapport

Het archeologisch vooronderzoek vond plaats te Godveerdegem, Zottegem van 17 t.e.m. 29 november 2010 door projectarcheoloog Ben Devriendt en archeoloog Dries Herreman, beiden in

dienst van het projectbureau Archaeological Solutions Bvba, in opdracht van SHM Denderstreek. De reden voor dit onderzoek waren de geplande verkavelingsactiviteiten, evenals de aanleg van een weg en een uitbreiding van het aangrenzende AZ St.-Elizabeth, op het terrein in kwestie.

Het doel was om a.d.h.v. het systematisch aanleggen van proefsleuven over het terrein, het eventueel bedreigde archeologisch erfgoed te localiseren, af te lijnen en registreren. Daartoe werden in totaal 27 proefsleuven en 5 kijkvensters aangelegd over een oppervlakte van 5,5 ha.

Tijdens het onderzoek werden 35 sporen aangetroffen die vermoedelijk van menselijke oorsprong zijn. Rekening houdend met de lokale topografie van de te onderzoeken zone waren deze voornamelijk gelokaliseerd op een leemrug in het zuiden van het terrein, dicht bij de St.-Pauluskerk van Godveerdegem. Ondanks het feit dat hier sprake is van een zekere concentratie aan archeologische sporen dient wel opgemerkt te worden dat de meeste sporen heel onduidelijk waren, evenals een eventueel onderling verband. Het aanleggen van een aantal kijkvensters tussen de sleuven in deze zone kon ons geen verdere duidelijkheid verschaffen omtrent de sporen. De overige, minder geconcentreerde sporen waren terug te vinden aan de andere kant van het terrein, de noordelijke zijde, opnieuw dezelfde leemrug, van de andere gescheiden door een vallei in het landschap. In de vallei werden geen sporen aangetroffen, hoewel dient vermeld te worden dat de werkomstandigheden en de zichtbaarheid hier ernstig bemoeilijkt werden door de hoge stand van het grondwater en de overvloedige regenval in de weken voorafgaand aan het onderzoek. Ten gevolge van een waterophoping in het westen van het terrein kon een klein deel van het areaal ook niet onderzocht worden.

Op basis van het vooronderzoek kan besloten worden dat het plangebied arm is aan waardevol archeologisch erfgoed en een archeologisch vervolgonderzoek bijgevolg niet aangewezen lijkt.

1.5 Dankwoord

Graag wensen wij SHM Denderstreek te bedanken voor het vertrouwen dat het als opdrachtgever in het projectbureau Archaeological Solutions Bvba heeft gesteld.

Verder richten we een woord van dank tot de firma De Preester & Zoon NV, voor het verschaffen van de technische ondersteuning tijdens de graafwerken, en Sarah Denys (ADM), voor het inmeten van alle proefsleuven en sporen en het in kaart brengen ervan.

Mevr. Nancy Lemay, erfgoedconsulente bij het Agentschap Ruimte & Erfgoed – Oost-Vlaanderen, wensen we te danken omdat ze bereid werd gevonden advies te verschaffen.

2 Fysisch-geografische en historische context

2.1 Geografische situering

2.1.1 Landschappelijke en ruimtelijke situering

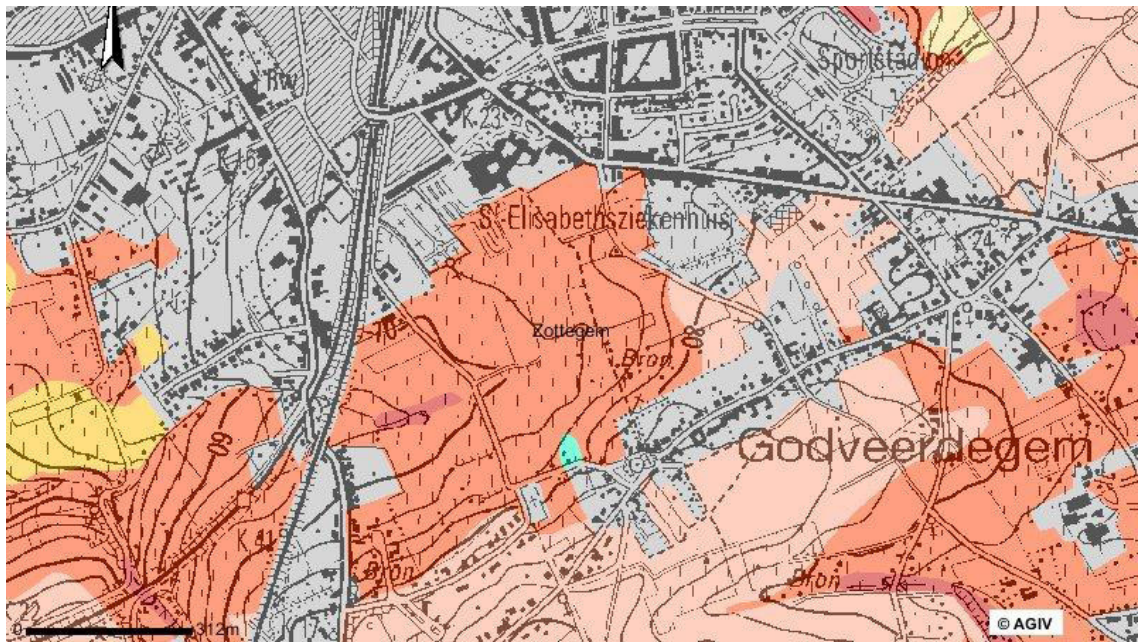
Het onderzoeksterrein bevindt zich in het dorp Godveerdegem (Zottegem) en grenst aan de stad Zottegem zelf, gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen. Het gebied wordt min of meer omsloten door de Groenstraat, Tweekerkenstraat en de Leliestraat, met uitzondering van een klein stuk gelegen aan de andere kant van de Leliestraat, op zijn beurt begrensd door een talud. Een lokale bewoner wist ons te vertellen dat deze talud het gevolg zou zijn van leemwinning in het verleden, maar meer informatie hieromtrent was er echter niet te vinden.

Natuurlijke waterlopen in de directe omgeving van de onderzoekssite zijn er niet. We maken enkel vermelding van een ondergrondse waterbron, gelegen net ten oosten van het terrein, van waaruit een leiding richting het AZ St.-Elizabeth vertrekt, dewelke werd aangetroffen in sleuf 16, en enkele drainagebuizen, verspreid over het gebied gelegen.

Het terrein deed vóór de aanvang van de werkzaamheden voornamelijk dienst als weiland, met uitzondering van een perceel braakliggende grond en akkerland in het oosten van het terrein.

2.1.2 Geologie

Het onderzoeksterrein is in het Noorden, Oosten en Zuiden gelegen op de rand van een leemrug terwijl het westelijke deel gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van een vallei in het landschap. Deze hoogteverschillen zijn nog steeds duidelijk zichtbaar in het landschap, maar weliswaar niet echt te herkennen in de afbakening van de percelen.

Afb. 2: Bodemkaart – topografische kaart (www.gisvlaanderen.be)

De onderzoekssite bevindt zich in het Normaal Leemgebied en daar komt quasi overal een continu Quartair leemdek voor, op een doorgaans doorlatend Tertiair substraat. Grote variaties in de dikte zijn er algemeen voorkomend en dit over vaak zeer korte afstanden. Ook het golvend relief (Afb. 2) is typerend en is net als de leemafzettingen zelf het gevolg van de eolische werking tijdens het Weichseliaan (116.000-11.500 jaar terug).

2.1.3 Bodemkundige situering

Het plangebied behoort zoals hierboven vermeld tot de associatie van het Normaal Leemgebied. Volgens de bodemkaart zou op het terrein enkel sprake zijn van één bodemtype, namelijk dat van vochtige leem zonder profielontwikkeling (Acp, Adp).

Toch dient opgemerkt te worden dat op de hoger gelegen delen van het gebied, met name bij de St.-Pauluskerk & het hospitaal, eerder sprake was van droge leem met textuur-B horizont (Aba). Het overgrote deel van de site wordt echter wel gekenmerkt door vochtige leemgrond zonder duidelijke profielontwikkeling.

Omwille van het homogene karakter van de bodemtypes, maar ook mede door waterophoping en aanhoudende vorst werden slechts een 5-tal profielen geplaatst en gefotografeerd, verspreid over het lager gelegen gedeelte in het midden en de twee hoger gelegen delen aan het uiteinde van het gebied.

Het gaat daarbij vooral om A-(B)-C-profielen. De bovenste laag of A-horizont bestaat hoofdzakelijk uit een homogeen pakket donkerbruine vochtige leem, op de hoger gelegen delen opgevolgd door een homogene B-horizont die iets lichter van kleur is, en (nagenoeg) afwezig is in het lager gelegen deel. Deze 2 horizonten hebben op de hogere gronden een gezamenlijke dikte van om en bij de 40-50 cm (Afb. 3), terwijl het bovenste pakket in het lager gelegen deel al vlug een 60-tal cm bedraagt alvorens men de C-horizont bereikt. Die C-horizont is op de hoger gelegen delen eerder lichtbruin van kleur en in de lager gelegen gronds veeleer bruingrijs.

Afb. 3: Profiel 1, Sleuf 1

2.2 Historische achtergrond

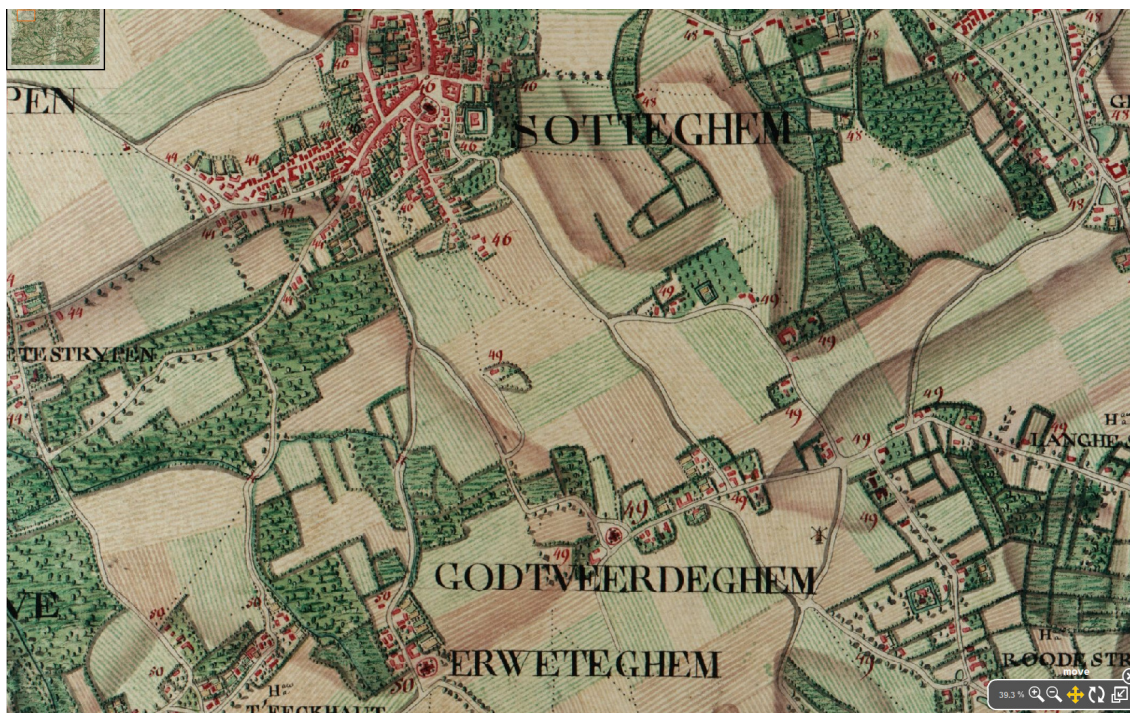
Hoewel er in de regio tal van oudere vondsten zijn geregistreerd, wordt Zottegem zelf pas voor het eerst vermeld in een charter omstreeks 1083, als 'Sotengem', afkomstig van het Germaanse 'Suto-inga-haim', duidend op een oorsprong als hoeve toebehorend aan een zekere 'Suto' en zijn verwanten. Die vermelding maakt ons duidelijk dat er onder Rothardus, toenmalige heer van Zottegem, reeds sprake was van een versterking, wellicht onder de vorm van een castrale motto. Opgravingscampagnes vanaf 1993 brachten sporen van de 12de-eeuwse castrale kapel aan het licht. Het is bijgevolg plausibel om te aanvaarden dat Zottegem omstreeks de periode van die eerste vermelding bestond uit een kleine nederzetting gelegen op de linkeroever van de Bettelhovebeek, verder ondersteund door het feit dat Zottegem slechts in de 14de eeuw een zelfstandige parochie werd.

De burcht wordt samen met de rest Zottegem vernield in 1452 door de graaf van Etampes. Een korte heropleving volgt onder de Egmonts in de 16de eeuw, waarna voor Zottegem een lange periode van onrust en achteruitgang aanbreekt.

Over het onderzoeksgebied zelf is historisch gezien niks geweten, en het terrein is te ver verwijderd van de historische kern van de stad Zottegem om op basis van de schriftelijke bronnen uitspraken te doen omtrent de bestemming en ontwikkeling ervan gedurende deze periodes.

De dorpskern van Godveerdegem is vlakbij een deel van het plangebied te situeren, maar historische bronnen omtrent het verleden van het dorp zijn eerder schaars. Wel is er een vermelding van 'Gotferthengem' omstreeks 1176, wanneer de St.-Pauluskerk onder patronage van de Gentse St.-Baafsabdij komt te staan en waarbij opnieuw kan worden gewezen op de 'inga-haim'-suffix, ditmaal duidend op een zekere Gudafrith. De oorspronkelijk laat-Romaanse kerk dateert, afgaande op de bouwhistorische gegevens, uit de 11de-13de eeuw. De achthoekige vieringstoren gaat dan weer terug op een 15de-eeuwse verbouwing.

Uit het beschikbare historisch-cartografische materiaal blijkt verder dat het plangebied zowel in de 17de eeuw (cfr. Ferrariskaart) als in de 19de eeuw (cfr. Atlas van de Buurtwegen) onbebouwd was.

Afb. 4: Ferrariskaart met centraal het onderzochte plangebied (www.ngi.be)

3 Onderzoeksmethode

Om het gebied archeologisch te evalueren werden proefsleuven aangelegd, waar mogelijk ononderbroken en parallel, met een maximale tussenafstand van 15m en telkens minimaal 1 graafbak (1,80m) breed. De vorm van het plangebied (Afb. 1 + Bijlage 4, Gegeorefereerd opgravingsplan) zorgden ervoor dat enkele reeksen sleuven dwars of haaks op de andere reeksen dienden te worden gegraven. Eveneens konden op het meest westelijke deel van het terrein de proefsleuven niet volledig worden doorgetrokken omwille van de reeds vermelde waterophoping ten gevolge van overvloedige regenval. Het schavenderwijs verdiepen van de proefsleuven gebeurde m.b.v. een rupskraan met platte graafbak. Om de op deze manier vrijgekomen archeologische sporen in de moederbodem te kunnen waarnemen en evalueren, werden de sleuven waar nodig geacht manueel opgeschaafd.

Tijdens de werkzaamheden met de graafmachine was telkens minimum één van de archeologen bij de kraan aanwezig om sporen te detecteren en de juiste diepte van de sleuven te garanderen. Er werd tevens voor gezorgd dat de kraan niet over het vrijgelegde archeologisch vlak reed, om zo het verstoren van eventuele sporen te voorkomen.

Alle vrijgekomen sporen werden opgeschaafd, gefotografeerd (Bijlage 3, Fotolijst) en beschreven (Bijlage 1, Sporenlijst) voor wat betreft aard, samenstelling, kleur en eventueel vondstmateriaal (Bijlage 2, Vondstenlijst). Bij het inmeten van de proefsleuven werden ook alle sporen door de landmeter in kaart gebracht m.b.v. een GPS-toestel. Er werden eveneens foto's genomen van de opgeschoonde en ingemeten wandprofielen en aan de fotolijst toegevoegd. Op deze manier kon een uitspraak worden gedaan betreffende de bodemopbouw en de eventuele verstoringsgraad van het plangebied. Hierbij werd tevens voor een optimale spreiding van de geïnventariseerde wandprofielen gezorgd, om een stratigrafische benadering van de aangetroffen sporen mogelijk te maken. De profielen werden geplaatst in de volgende sleuven: Profiel 1 (sleuf 1), Profiel 2 (sleuf 5), Profiel 3 (Sleuf 12), Profiel 4 (Sleuf 14) en Profiel 5 (sleuf 26).

Uiteindelijk werden 27 proefsleuven in parallelle reeksen aangelegd met een minimale breedte van 1,80m over het volledige plangebied, met uitzondering van de westelijke hoek van het terrein.

Lengte en oppervlakte van de proefsleuven:

Proefsleuf 1: $226,50\text{m} \times 1,80\text{m} = 407,7 \text{ m}^2$

Proefsleuf 2: $225,88\text{m} \times 1,80\text{m} = 406,58 \text{ m}^2$

Proefsleuf 3: $111,30\text{m} \times 1,80\text{m} = 200,34 \text{ m}^2$

Proefsleuf 4: $91,53\text{m} \times 1,80\text{m} = 164,75 \text{ m}^2$

Proefsleuf 5: $44,02\text{m} \times 1,80\text{m} = 79,24\text{m}^2$

Proefsleuf 6: $74,65\text{m} \times 1,80\text{m} = 134,37\text{m}^2$

Proefsleuf 7: $74,21\text{m} \times 1,80\text{m} = 133,58\text{m}^2$

Proefsleuf 8: $70,81\text{m} \times 1,80 = 127,46\text{m}^2$

Proefsleuf 9: $74,61\text{m} \times 1,80\text{m} = 134,30\text{m}^2$

Proefsleuf 10: $65,57\text{m} \times 1,80\text{m} = 118,03\text{m}^2$

Proefsleuf 11: $164,22\text{m} \times 1,80\text{m} = 295,60\text{m}^2$

Proefsleuf 12: $199,60\text{m} \times 1,80\text{m} = 359,30\text{m}^2$

Proefsleuf 13: $108,71\text{m} \times 1,80\text{m} = 195,68\text{m}^2$

Proefsleuf 14: $195,13\text{m} \times 1,80\text{m} = 351,23\text{m}^2$

Proefsleuf 15: $216,6\text{m} \times 1,80\text{m} = 389,88\text{m}^2$

Proefsleuf 16: $152\text{m} \times 1,80\text{m} = 273,6\text{m}^2$

Proefsleuf 17: $180\text{m} \times 1,80\text{m} = 324\text{m}^2$

Proefsleuf 18: $198\text{m} \times 1,80\text{m} = 356,4\text{m}^2$

Proefsleuf 19: $37,49\text{m} \times 1,80\text{m} = 67,48\text{m}^2$

Proefsleuf 20: $40,82\text{m} \times 1,80\text{m} = 73,48\text{m}^2$

Proefsleuf 21: $30,03\text{m} \times 1,80\text{m} = 54,05\text{m}^2$

Proefsleuf 22: $28,30\text{m} \times 1,80\text{m} = 50,9\text{m}^2$

Proefsleuf 23: $70,73\text{m} \times 1,80\text{m} = 127,31\text{m}^2$

Proefsleuf 24: $89,56\text{m} \times 1,80\text{m} = 161,21\text{m}^2$

Proefsleuf 25: $106,59\text{m} \times 1,80\text{m} = 191,86\text{m}^2$

Proefsleuf 26: $81,36\text{m} \times 1,80\text{m} = 146,45\text{m}^2$

Proefsleuf 27: $57,18\text{m} \times 1,80\text{m} = 102,92\text{m}^2$

Dit brengt de totale oppervlakte onderzocht a.d.h.v. proefsleuven op $5427,7\text{m}^2$. Een kleine zone in het westen kon niet onderzocht worden wegens waterophoping ten gevolge van overvloedige regenval, evenals een kleine zone in het oosten die doorkruist werd door de Lelieweg.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Vooronderzoek

Volgens de Centraal Archeologische Inventaris zijn op het terrein zelf als in de directe omgeving geen archeologische sites gekend.

De geschiedkundige bronnen, evenals het historisch-cartografisch materiaal, konden ons zoals reeds aangehaald geen verdere informatie verschaffen omtrent de vroegere bestemming van het plangebied.

4.2 Sporen en structuren

In totaal werden tijdens het proefsleuvenonderzoek 35 vermoedelijk antropogene sporen waargenomen. Het gaat daarbij om een aantal (losstaande) paalsporen, ondiepe greppels, kuilstructuren en een paar amorfe niet nader te determineren sporen. Hieronder volgt een overzicht van de sporen, structuren en gerecupereerd vondstmateriaal per sleuf.

4.2.1 Ruimtelijke spreiding

De sporen zijn allemaal aangetroffen op de hoger gelegen delen van het terrein in het Noorden en het Zuiden, met een bepaalde concentratie tegen de St.-Pauluskerk van Godveerdegem aan aan. Het gaat daarbij om kuilachtige en een aantal amorfe sporen zonder duidelijk onderling verband. In het lager gelegen stuk werd geen enkel antropogeen spoor aangetroffen.

4.2.2 Overzicht per sleuf

4.2.2.1 Sleuf 1

In de eerst sleuf werden, vertrekkende van de kerk, 10 sporen aangetroffen van verschillende aard. Spoor 1 (ovaal) & 2 (rechthoekig, Afb. 4) hebben dezelfde min of meer egaal grijze samenstelling, met hier en daar een stukje verbrande leem. Het gaat hier wellicht om kuilen. De meeste overige sporen in sleuf 1 hebben een eerder bruine of bruinegeklepte samenstelling. We vermelden hier een 2-tal ondiepe greppels, waarvan één deels in de sleufwand (SP7, Afb. 5), en opnieuw enkele kuilen. Vervolgens werd er nog een rechthoekig/vierkant donkerbruin spoor waarin redelijk wat verbande leem zat aangetroffen, met een ovale/langwerpige uitstulping met een eerder grijze kleur. Wat verder was er nog een volledig amorf spoor, zoals er verschillende werden gevonden in sleuf 2, en een 2,50m brede gracht die haaks op de sleuf staat en verder ook nog in sleuf 2 & 3 voorkomt, maar gezien de afstand tot de eerste 9 sporen en de samenstelling wellicht als recent te bestempelen valt.

Sporen 2, 3 & 7 leverden telkens 1 scherp middeleeuws reducerend gebakken reducerend gebakken gedraaid aardewerk op, waaronder twee randscherven, weliswaar sterk gefragmenteerd. De eerste is een afgeplat naar buiten uitstaand type, mogelijk afkomstig van een kook- of voorraadpot, en de tweede is eerder van het blokvormige type, mogelijk behorend tot een kom, en te dateren in de late middeleeuwen. Het gaat daarbij telkens om grijs gekleurd, fijnwandig en geglad aardewerk, met een donkere kern en een fijne zandvershraling.

Afb. 5: Sleuf 1, Sporen 2, 3 en 4

Afb. 6: Sleuf 1, Spoor 7, coupe tegen de sleufwand

4.2.2.2 Kijkvenster 1 en 2

Tussen de eerste en 2de sleuf werd een kijkvenster opengelegd omwille van de sporenconcentratie in die sleuven, in de hoop andere sporen aan te treffen en een eventueel onderling verband te kunnen afleiden. Er werden 3 nieuwe sporen aangetroffen zonder duidelijk verband. Het gaat om een langwerpige spoor waarin veel verbrande leem zat evenals brokken baksteen, maar vondstmateriaal werd er niet uit gerecupereerd. De overige 2 sporen (12 & 13) waren niet eenduidig af te bakenen en doen qua samenstelling denken aan de amorfe sporen uit sleuf 1 en 2. Uit één ervan zijn enkele scherven bovengekomen. Het gaat om een scherp Rijnlands steengoed uit Siegburg, een scherp reducerend gebakken aardewerk met dezelfde technische kenmerken als die uit sleuf 1 en een scherp oxiderend gebakken gedraaid aardewerk met loodglazuur aan de binnenzijde, een fijne wand en gladde oppervlaktestructuur, een orangerode kleur met grijze kern en buitenwand, en een fijne zandverschraling. Het vondstmateriaal is bijgevolg wellicht van (laat-)middeleeuwse oorsprong.

4.2.2.3 Sleuf 2

In de 2de sleuf werden een 5-tal amorfe sporen (SP 14-18) aangetroffen met een donkergrijze vulling die sterk doen denken aan deze uit het kijkvenster. Ze zijn niet duidelijk af te lijnen en de mogelijkheid bestaat dat ze, voor een deel althans, tot eenzelfde spoor behoren. Er werden enkele scherven middeleeuws reducerend en oxiderend gebakken aardewerk uit gerecupereerd, alsook een kleine koperen cilinder (5cm lang). De aard van deze sporen is niet duidelijk en de hoeveelheid materiaal die eruit afkomstig is beperkt, maar mogelijk gaat het om leemwinningssputten. Verder werden in deze sleuf nog 2 sporen aangetroffen waarin vrij veel verbrande leem in aanwezig was. Het gaat om een langwerpige spoor (SP 19, afb. 6) tegen SP 18 en een vierkant spoor (SP 20, afb. 7) enkele meters verder, waaruit opnieuw rood & grijs aardewerk uit werd gehaald, evenals een scherp Rijnlands steengoed afkomstig uit Raeren/Langerwehe.

Afb. 7: Sleuf 2, Spoor 19

Afb. 8: Sleuf 2, Spoor 20

4.2.2.4 Kijkvenster 2 en 3

Omdat de sporen 14-18 tegen de profielwand van de sleuf lagen werd tussen sleuf 2 en 3 een kijkvenster aangelegd waar opnieuw een spoor (SP 21) werd aangetroffen dat qua samenstelling en vorm sterk doet denken aan de sporen 14-18.

4.2.2.5 Sleuf 4

In sleuf 4 werden opnieuw in de nabijheid van de kerk 2 sporen aangetroffen. Het gaat in de eerste plaats om een rechthoekige kuil met grijze vulling (SP 22, Afb. 8) waar geen materiaal uit werd gerecupereerd. Ten tweede vermelden we een kleine greppel met bruingrijze vulling waaruit een scherp oxiderend gebakken gedraaid aardewerk met sliblaag en lichtgroene glazuur werd gehaald. Er werd een kijkvenster aangelegd om het verdere verloop van de greppel te kunnen volgen.

4.2.2.6 Sleuf 14

Op het hoger gelegen deel in het noorden van het onderzoeksgebied werden in sleuf 14 verschillende mogelijke kleine paalsporen aangetroffen. De meeste (SP 24-27) kwamen na het blootleggen echter direct onder water te staan, waardoor enkel nog de ligging ervan kon worden opgemeten. Enkele ervan (SP 28, 29 & 31) konden wel nog worden gefotografeerd en opgemeten. Ze hebben alle een vrij kleine diameter en voor zover het om paalsporen gaat, dan wellicht om overblijfselen van een omheining of losstaande paaltjes. Er werd daarnaast nog een kleine greppel (SP 30, Afb. 9) aangetroffen, gelijkaardig aan die in sleuf 4, waaruit een stuk van een oor in oxiderend gebakken aardewerk met restanten van loodglazuur werd gerecupereerd.

Afb. 9: Sleuf 14, coupe Spoor 22

Afb. 10: Sleuf 14, Spoor 30 en 31

4.2.2.7 Sleuf 20

In sleuf 20 werd opnieuw een greppel aangetroffen, ditmaal slechts vaag afgelijnd en er werd geen materiaal uit gerecupereerd.

4.2.2.8 Sleuf 21

Hier werd een duidelijk paalspoor aangetroffen, maar het aanleggen van kijkvensters aan weerszijden van het paalspoor leverde geen verdere sporen op.

4.2.2.9 Sleuf 23

In het noordelijke deel van deze sleuf werd een recente waterput met deksteen aangetroffen, met ernaast weliswaar een mogelijke (afval-)kuil (SP 34).

4.2.2.10 Sleuf 26

In sleuf 26 werd net als in sleuf 21 een paalspoor aangetroffen, maar kijkvensters toonden aan dat het opnieuw om een geïsoleerd spoor gaat.

4.2.2.11 Sleuf 3, 5-13, 15-19, 22, 24, 25 & 27

In deze sleuven werden geen archeologische sporen vastgesteld.

4.3 Vondsten – aardewerk

Nagenoeg alle aardewerkvondsten werden geregistreerd in de onmiddellijke nabijheid van de St.-Pauluskerk, met name in de sporen in de sleuven 1, 2 en 4. Het gaat echter om een kleine hoeveelheid materiaal, verspreid over verschillende sporen. Het gaat daarbij vooral om zowel oxiderend als reducerend gebakken gedraaid aardewerk. De 2 randen in reducerend gebakken aardewerk, de aangebrachte glazuur op het oxiderend gebakken materiaal, het baksel en de verschraling doen een laat- of postmiddeleeuwse oorsprong vermoeden. De 2 wandscherven Rijnlants steengoed werken deze datering verder in de hand. Deze gegevens stroken niet met de eerste historische vermeldingen van de St.-Pauluskerk (cfr. supra). Er dient wel opgemerkt te worden dat ondanks deze vondsten zelfs de zone nabij de kerk arm is aan archeologisch vondstmateriaal. Over de rest van het onderzoeksterrein werd nagenoeg geen aardewerk meer aangetroffen, met uitzondering van 2 scherven in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied, waarbij het respectievelijk gaat om een scherf reducerend & oxiderend gebakken gedraaid aardewerk. Tot slot vermelden we nog een losse vondst, nl. een scherf reducerend gebakken handgevormd aardewerk, wellicht te dateren in de IJzertijd/Romeinse periode.

5 Besluit

5.1 Analyse en synthese

Van 16 t.e.m. 29 november 2010 werd te Godveerdegem (Zottegem) aan de Godveerdegemstraat een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd door projectbureau Archaeological Solutions Bvba, naar aanleiding van een ruimtelijk uitvoeringsplan dat gepaard zal gaan bodemversturende graafactiviteiten, in opdracht van SHM Denderstreek.

Tijdens dit vooronderzoek werden over de te onderzoeken oppervlakte van 5,5 ha in totaal 35 vermoedelijk antropogene sporen aangetroffen. De spreiding van deze sporen is duidelijk te koppelen aan de lokale topografie van het onderzoeksgebied. De sporen bevinden zich steeds op de hoger gelegen delen van het terrein, met name in het zuiden en het noorden. Er is sprake van een zekere concentratie aan sporen gelegen tegen de St.-Pauluskerk in Godveerdegem, die a.d.h.v. het aardewerk vermoedelijk uit de laat-/postmiddeleeuwse periode afkomstig zijn. Er moet opgemerkt worden dat de aard van de sporen vaak onduidelijk is, evenals een mogelijk onderling verband. Daarbij komt nog dat het om een kleine hoeveelheid gefragmenteerd archeologisch vondstmateriaal gaat. Een mogelijke interpretatie als gevolg van landbouwpraktijken kan bovendien voor een deel van deze sporen niet uitgesloten worden. In de lagere valleigrond in het midden van het terrein zijn geen sporen gedocumenteerd en op het noordelijk hoger gelegen deel van het gebied zijn slechts enkele geïsoleerde sporen opgetekend.

5.2 Conclusies en aanbevelingen

Het voorgaande in beschouwing nemende komen we tot de conclusie dat er geen duidelijke sporen geattesteerd zijn die wijzen op menselijke bewoning in het verleden binnen het plangebied. Bijgevolg is het veilig om te stellen dat het onderzochte terrein arm is aan archeologisch waardevol erfgoed en dat verder onderzoek dan ook niet aangewezen lijkt.

6 Lijsten

6.1 Lijst van afbeeldingen

Afb. 1: Satelietfoto met aanduiding onderzoeksgebied en sleuven (www.google.be).....	5
Afb. 2: Bodemkaart – topografische kaart (www.gisvlaanderen.be).....	9
Afb. 3: Profiel 1, Sleuf 1.....	10
Afb. 4: Ferrariskaart met centraal het onderzochte plangebied (www.ngi.be)	11
Afb. 5: Sleuf 1, Sporen 2, 3 en 4	15
Afb. 6: Sleuf 1, Spoor 7, coupe tegen de sleufwand.....	15
Afb. 7: Sleuf 2, Spoor 19	16
Afb. 8: Sleuf 2, Spoor 20	17
Afb. 9: Sleuf 14, coupe Spoor 22.....	18
Afb. 10: Sleuf 14, Spoor 30 en 31.....	19

7 Bijlagen

Bij dit rapport horen de volgende bijlagen:

1. Sporenlijst
2. Vondstenlijst
3. Fotolijst
4. Opgravingsplan
5. CD-ROM / DVD met rapport, foto's en bijlagen

Colofon

Auteur: Dries Herreman

Bijdragen van:

Redactie: Wim Tiri

Veldwerk: Ben De Vriendt en Dries Herreman

Tekeningen:

Determinatie vondsten: Dries Herreman

Archaeological Solutions bvba

Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen

Telefoon +32 (0) 496 27 79 41

Fax +32 (0) 15 330 990

info@archaeological-solutions.be

www.archaeological-solutions.be

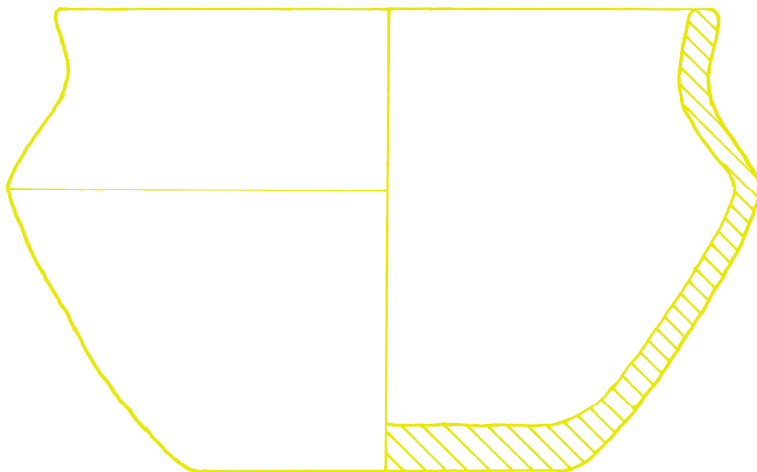
Archaeological Solutions bvba
Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen

Telefoon +32 (0) 496 27 79 41

Fax +32 (0) 15 330 990

info@archaeological-solutions.be

www.archaeological-solutions.be

Projectnaam: Zottegem RUP Lelie		Plaats: Godveerdegem		Controle:
Projectnummer: AS 10 - 27		Gemeente: Zottegem		
Projectcode: ZOT-10-	Jaar: 2010	Toponiem:		

Fotonummer	Sleuf	Spoor	Profiel	Coupe	Datum	Opmerkingen
SP1	1	1			19/11/2010	
SP2,3,4	1	2, 3 & 4			19/11/2010	
SP2	1	2			19/11/2010	
SP3	1	3			19/11/2010	
SP4	1	4			19/11/2010	
SP5	1	5			19/11/2010	
SP6	1	6			19/11/2010	
SP7	1	7			19/11/2010	
SP7 coupe (a)	1	7		X	25/11/2010	
SP7 coupe (b)	1	7		X	25/11/2010	
SP8	1	8			19/11/2010	
SP9&11	KV 1-2	9 & 11			19/11/2010	
SP9	1	9			19/11/2010	
SP11	KV 1-2	11			19/11/2010	
SP12	KV 1-2	12			19/11/2010	
SP13	KV 1-2	13			19/11/2010	
SP14	2	14			19/11/2010	
SP15 (a)	2	15			19/11/2010	
SP15 (b)	2	15			19/11/2010	
SP15	2	15			19/11/2010	
SP16	2	16			19/11/2010	
SP17	2	17			19/11/2010	
SP18&19	2	18 & 19			19/11/2010	
SP19	2	19			19/11/2010	
SP20	2	20			19/11/2010	
SP21	KV 2-3	21			25/11/2010	
SP22	4	22			25/11/2010	
SP22 coupe (a)	4	22		X	25/11/2010	
SP22 coupe (b)	4	22		X	25/11/2010	
SP23	KV 3-4	23			25/11/2010	
SP28&29	14	28 & 29			25/11/2010	
SP29 coupe	14	29		X	25/11/2010	
SP30&31	14	30 & 31			25/11/2010	
SP32	20	32			25/11/2010	
SP33	21	33			25/11/2010	
SP34	23	34			25/11/2010	
SP35	26	35			25/11/2010	
Profiel 1	1	/	1		29/11/2010	
Profiel 2 (a)	5	/	2		29/11/2010	
Profiel 2 (b)	5	/	2		29/11/2010	
Profiel 3	12	/	3		29/11/2010	
Profiel 4	KV 14	/	4		29/11/2010	
Profiel 5	KV 26	/	5		29/11/2010	
Sleuf 10	/	/			25/11/2010	
Sleuf 14	/	/			25/11/2010	SP 24-27 onder water

Fotonummer	Sleuf	Spoor	Profiel	Coupe	Datum	Opmerkingen
Sleuf 15	/	/			25/11/2010	
overzicht_plas	/	/			19/11/2010	

Projectnaam: Zottegem RUP Lelie		Plaats: Godveerdegem	Controle:
Projectnummer: AS 10 - 27		Gemeente: Zottegem	
Projectcode: ZOT-10-LEL	Jaar: 2010	Toponiem:	

Spoornr.	Sleuf	Vorm	TAW	Kleur	Bijmenging	Datering	Vondstnr.	Opmerkingen
SP1	1	ovaal		Gr	weinig VL, weinig HK spikkels	/	/	
SP2	1	rechth.		Gr	homogeen	middeleeuws	1	
SP3	1	amorf		BrGr gevlekt	weinig HK spikkels	laatmiddeleeuws ?	2	vage aflijning
SP4	1	rond		BrGr gevlekt	homogeen	/	/	
SP5	1	amorf/rond		BrGr	weinig VL	/	/	
SP6	1	langwerpig		Br - LBr gevlekt	HK spikkels	/	/	greppel? vage aflijning
SP7	1	langwerpig		Br- LBr gevlekt	HK spikkels	middeleeuws	3	greppel? fijne uitspoelingslaagjes onder spoor
SP8	1	langwerpig + vierkant		LGr-DBr	VL, HK spikkels	/	/	uitbraaksporen?
SP9	1	amorf		DGr	weinig VL	/	/	min of meer gelijk aan SP12-18
SP10	1, 2, 3	langwerpig		DGr	HK spikkels	/	/	gracht?
SP11	KV1-2	langwerpig		DBr(-Zw)	BK brokken, VL	post-middeleeuws?	/	sporen muur?
SP12	KV1-2	amorf/rond		DGr	homogeen	laatmiddeleeuws	4	vage aflijning
SP13	KV1-2	amorf		DGr	homogeen	/	/	vage aflijning
SP14	2	amorf		DGr	weinig VL	/	/	tekent zich af als 'laag' in profiel, samen met SP 15-18
SP15	2	amorf		DGr	weinig VL	(laat-) middeleeuws	5	"
SP16	2	amorf		DGr	weinig VL	/	/	"
SP17	2	amorf		DGr	weinig VL	/	/	"
SP18	2	amorf		DGr	weinig VL	/	/	"
SP19	2	amorf		RBr-DBr	veel VL	laatmiddeleeuws	6	ligt tegen SP 18 aan, in profiel oversneden door SP 18
SP20	2	vierkant		DGr-Br	veel VL	/	7	
SP21	KV2-3	amorf		DGr	homogeen	/	/	gelijkt sterk op SP 14-18

Spoornr.	Sleuf	Vorm	TAW	Kleur	Bijmenging	Datering	Vondstnr.	Opmerkingen
SP22	4	rechth.		Gr	homogeen	/	/	
SP23	KV3-4	langwerpig		BrGr	weinig HK spikkels, stukjes	post-middeleeuws ?	8	greppel
SP24	14	rond		/	/	/	/	onder water gelopen, klein paalspoor
SP25	14	rond		/	/	/	/	"
SP26	14	rond		/	/	/	/	"
SP27	14	rond		/	/	/	/	"
SP28	14	rond		DBr	homogeen	/	/	klein paalspoor
SP29	14	rond		DBr	homogeen	/	/	"
SP30	14	langwerpig		BrGr	HK spikkels, weinig VL	/	9	greppel
SP31	14	rond		DBr	homogeen	/	/	
SP32	20	langwerpig		DBr	weinig HK	/	/	greppel, vage aflijning
SP33	21	rond		DBr	homogeen	/	/	paalspoor
SP34	23	vierkant, afgerond		DBr	VL, weinig HK, BK	/	/	afvalkuil?
SP35	26	rond		GrBr	homogeen	/	/	paalspoor

Projectnaam: Zottegem RUP Lelie		Plaats: Godveerdegem
Projectnummer: AS 10 - 27		Gemeente: Zottegem
Projectcode: ZOT-10-LEL	Jaar: 2010	Toponiem:

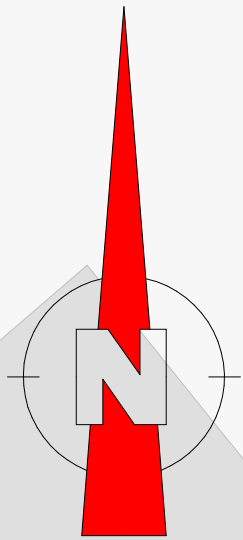
Vondstnummer	Sleuf	Spoor	Materiaal	Datering	Determinatie
001	1	SP2	AW	middeleeuws	1x reducerend gebakken gedraaid AW (fijnwandig geglad, grijs(-bruin) met donkere kern, fijne zandverschraling)
002	1	SP3	AW	(laat-)middeleeuws	1x sterk gefragmenteerde gedraaide reducerend gebakken randscherf (blokvormig type, fijnwandig geglad, grijs(-bruin) met donkere kern, fijne zandverschraling)
003	1	SP7	AW	middeleeuws	1x gedraaide reducerend gebakken randscherf (afgeplat naar buiten uitstaand type, fijnwandig, korrelig, grijs met lichtgrijze/beige kern, matig fijne zandverschraling)
004	KV1-2	SP12	AW	laatmiddeleeuws	1x Siegburgsteengoed; 1x reducerend gebakken gedraaid AW (fijnwandig geglad, donkergrijs met grijze kern, matig fijne zandverschraling); 1x oxiderend gebakken gedraaid (loodglazuur aan binnenzijde, fijnwandig geglad, oranje-rood met grijze kern en buitenwand, fijne zandverschraling)
005	2	SP15	AW + Cu	?	1x reducerend gebakken gedraaid AW (fijnwandig, korrelig, donkergrijs/zwart met grijsbruine kern, matig tot matig grove chamotte- en zandverschraling) ; 1x reducerend gebakken handgevormd AW (dik- & ruwwandig, grijs met lichtgrijze/beige kern, matig grove zand- en steenverschraling); 1x oxiderend gebakken gedraaid AW (loodglazuur aan 'gereduceerde' binnenzijde, fijnwandig geglad, lichtgrijs met bruin-grijze kern, fijne zandverschraling); 1x oxiderend gebakken gedraaid AW (glazuur aan binnen- en buitenkant (gedeeltelijk), fijnwandig geglad, oranje-rood met grijze buitenkant matig fijne zandverschraling); 1 x Cu-cilinder van 5 cm lang (functie onduidelijk)
006	2	SP19	AW + Leist. + Fe	laatmiddeleeuws	1x Langerwehe-/Raerensteengoed; 1x Fe-nagel; 1x stuk leisteen
007	2	SP20	AW	?	1x oxiderend gebakken handgevormd (?) AW (dik- & ruwwandig, rood met grijze kern, matig fijne zandverschraling); 1x tegel- of dakpanfragment in oxiderend gebakken AW
008	KV4	SP23	AW	laatmiddeleeuws	1x oxiderend gebakken gedraaid AW (lichtgroene Cu-glazuur op witte sliplaag aan buiten zijde, donkerbruine Fe-glazuur aan binnenkant, bruinrood baksel, fijne zandverschraling)

Vondstnummer	Sleuf	Spoor	Materiaal	Datering	Determinatie
009	14	SP30	AW + Fe	laat-/ postmiddeleeuws?	1x Fe-nagel; 1x oxiderend gebakken AW, oor (sporen van loodglazuur, oranjerood baksel met donkergrijze kern, fijne zandverschraling)
010	LV	/	AW	ijzertijd?	1x reducerend gebakken handgevormd AW (dikwandig, ruwe & poreuze opp.structuur, donkergrijs/zwart baksel met donkerbruine/zwarte kern, verschraling slecht identificeerbaar)

Archeologisch onderzoek
door Projectbureau
Archaeological Solutions

Leliestraat - Zottegem

Schaal 1/500 A0

Legende

- Moederbodem
- Archeologisch spoor met nummer en hoogte
- Amorfe sporen met spoornummer en hoogte
- Greppel- of grachtstructuren met spoornummer en hoogte
- Profiel met nummer en hoogte
- Niveaupunt

